

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 91/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť maloletého P. L., trvale bytom S., t. č. B., zastúpeného advokátkou Mgr. A. S., D., pre namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 1, čl. 17, čl. 18 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 23 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 3, čl. 4 ods. 2, čl. 5 ods. 1 písm. d), čl. 5 ods. 5 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práv podľa čl. 1 a čl. 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 28 ods. 1, čl. 32 ods. 1 a čl. 37 písm. b), c) a d) Dohovoru o právach dieťaťa postupom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v S. v konaní vedenom pod sp. zn. Om 220/09 a Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 94/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletého P. L. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2010 doručená sťažnosť maloletého P. L., trvale bytom S., t. č. B. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 1, čl. 17, čl. 18 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 23 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 3, čl. 4 ods. 2, čl. 5 ods. 1 písm. d), čl. 5 ods. 5 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práv podľa čl. 1 a čl. 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 28 ods. 1, čl. 32 ods. 1 a čl. 37 písm. b), c) a d) Dohovoru o právach dieťaťa a postupom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v S. (ďalej len „úrad“) v konaní vedenom pod sp. zn. Om 220/09 a Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vedenom pod sp. zn. 5 P 94/2009.

Sťažovateľ uviedol, že *„s ohľadom na neochotu svojho zákonného zástupcu v jeho mene obrátiť sa na Ústavný súd SR a s ohľadom na predchádzajúce kroky zákonného zástupcu napomáhajúce porušovateľom k zásahu do jeho základných práv a slobôd... je nútený sám obrátiť sa na Ústavný súd SR s touto sťažnosťou. Odvodzujúc svoju procesnú spôsobilosť z hmotného práva žiada, aby jeho sťažnosť bola riadne prejednaná“*.

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

«Dňa 22. 10. 2009 sa na ÚPSVaR v S. (porušovateľ v 1./ rade) dostavila M. R..., matka sťažovateľa, ktorý jej bol do osobnej starostlivosti zverený rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 8 C 72/95 zo dňa 18. 07. 1995.

Porušovateľ v 1./ rade... vykonal s M. R. pohovor, na ktorom matka sťažovateľa okrem iného uviedla, že: „Synovu výchovu nezvládam, komunikácia medzi nami zlyhala a nedokážem mu pomôcť pri zvládnutí jeho problému s alkoholom“. Okrem iných skutočností

matka uviedla, že sťažovateľ sa od 25. 09. 2009 nachádza u svojej starej matky E. M..., pričom označila aj presnú adresu jej bydliska...

Porušovateľ v 1./ rade dňa 23. 10. 2009 vypracoval „Návrh na vydanie predbežného opatrenia podľa § 76 ods. 1 písm. b) OSP“, doručený na Okresný súd Senica (porušovateľ v 2./ rade) dňa 27. 10. 2009. V zmysle podaného návrhu porušovateľ v 1./ rade žiadal porušovateľa v 2./ rade, aby nariadil predbežné opatrenie, v zmysle ktorého má byť sťažovateľ odovzdaný do starostlivosti Resocializačného zariadenia P. Svoj návrh porušovateľ v 1./ rade odôvodnil tým, že v záujme mladistvého je potrebné, aby sa podrobil resocializácii a liečbe závislosti na alkohole, z dôvodu aktivizovania vnútorných schopností dieťaťa na prekonanie psychických, fyzických a sociálnych dôsledkov závislosti na alkohole. K svojmu návrhu porušovateľ v 1./ rade pripojil listiny doložené matkou sťažovateľa a zápisnicu z pohovoru s matkou sťažovateľa.

Porušovateľ v 2./ rade uznesením, č. kon. 5 P 94/2009-12 zo dňa 26. 11. 2009 nariadil predbežné opatrenie, v zmysle ktorého uložil matke sťažovateľa povinnosť odovzdať sťažovateľa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov do resocializačného zariadenia P. Trvanie predbežného opatrenia porušovateľ v 2./ rade ohraničil právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej.

Po doručení predbežného opatrenia všetkým účastníkom konania (matka sťažovateľa, otec sťažovateľa, porušovateľ v 1./ rade) a nadobudnutí jeho vykonateľnosti, porušovateľ v 1./ rade... sa dňa 09. 12. 2009 dostavil do školského zariadenia, ktoré sťažovateľ navštevuje (SPŠ dopravná v B.), odkiaľ ho vzal a odovzdal Resocializačnému zariadeniu uvedenému v rozhodnutí súdu – do Terapeuticko-resocializačného strediska pre závislé deti a dospelých P.

Proti nariadenému predbežnému opatreniu podal odvolanie otec sťažovateľa a Krajský súd v Trnave svojím uznesením, sp. zn. 24 CoP 81/2009 zo dňa 28. 12. 2009 uznesenie porušovateľa v 2./ rade zmenil a návrh porušovateľa v 1./ rade zamietol.

Dňa 29. 12. 2009 bol sťažovateľ „prepustený“ z Resocializačného zariadenia a vrátil sa späť ku starej matke E. M.

Postup porušovateľov v 1./ a 2./ rade uvedený v tejto časti sťažnosti, ako aj režim a spôsoby, ktorým bol sťažovateľ v resocializačnom zariadení počas 21 dní (a to aj počas

vianočných sviatkov) podrobený (bližšie popísané v čl. V sťažnosti), odôvodňujú podanie tejto sťažnosti.

Podrobnosti skutkového stavu vyplývajú priamo z listinných dôkazov pripojených k sťažnosti.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že úrad v konaní vedenom pod sp. zn. Om 220/09 a okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 94/2009 porušili jeho označené základné práva a slobody, a aby im prikázal zaplatiť mu spoločne a nerozdielne primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 350 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 254,88 €.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie označených základných práv a slobôd sťažovateľa na jednej strane úradom, ktorý na základe oznámenia matky sťažovateľa vypracoval „návrh na vydanie predbežného opatrenia podľa § 76 ods. 1 písm. b) OSP“, a na druhej strane okresným súdom, ktorý v zmysle podaného návrhu uznesením (predbežným opatrením) č. k. 5 P 94/2009-12 z 26. novembra 2009 rozhodol o odovzdaní sťažovateľa „do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov do Resocializačného zariadenia P.“.

V danom prípade má zásadný význam pre posúdenie veci ústavným súdom tvrdenie sťažovateľa, že: „*Proti nariadenému predbežnému opatreniu podal odvolanie otec sťažovateľa a Krajský súd v Trnave svojím uznesením, sp. zn. 24 CoP 81/2009 zo dňa 28. 12. 2009 uznesenie porušovateľa v 2./ rade zmenil a návrh porušovateľa v 1./ rade zamietol.*“

Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 24 CoP 81/2009-53 z 28. decembra 2009 rozhodol tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia o umiestnení sťažovateľa do ústavnej starostlivosti zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že „*rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je vecne správne*“, a zároveň dospel k názoru, že „*v danom prípade osobitná výnimočnosť daného prípadu a ani neúčelnosť výchovných opatrení preukázaná a ani súdom prvého stupňa zdôvodnená nebola... S poukazom na vyššie uvedené, keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa o nariadení predbežného opatrenia, ktorým bol maloletý predbežne zverený do ústavnej starostlivosti, bolo vydané predčasne, bez naplnenia zákonom požadovaných náležitostí pri nesplnení podmienky nevyhnutnosti takéhoto*

postupu, odvolací súd s použitím ustanovenia § 220 O. s. p. rozhodnutie zmenil tak, že návrh kolízneho opatrovníka v celom rozsahu zamietol.“.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). V nadväznosti na to je však nutné s ohľadom na okolnosti daného prípadu zdôrazniť, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Právomoc všeobecných súdov poskytnúť v tomto smere ochranu základným právam a slobodám s'ťažovateľa na základe opravných prostriedkov, ktorá vyplýva priamo z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (§ 201 a nasl.), vylučuje (s ohľadom na znenie čl. 127 ods. 1 ústavy) právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o s'ťažnosti smerujúcej priamo proti procesnému postupu a rozhodnutiu okresného súdu ako súdu prvého stupňa.

Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu.

Ústavný súd v danom prípade považuje odvolanie ako riadny opravný prostriedok za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd. V rozsahu svojho preskúmavacieho oprávnenia sa odvolací súd musí vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi uvedenými v odvolaní, ako s'ťažovateľ uvádza v konaní o s'ťažnosti pred ústavným súdom.

Z obsahu s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že otec s'ťažovateľa (maloletého) proti uzneseniu okresného súdu podal (využil) opravný prostriedok, o ktorom krajský súd

aj rozhodol, čím poskytol ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa a odstránil tak protiprávny stav.

Pokiaľ ide o označené základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, ústavný súd už viackrát vyslovil, že o prípadnom porušení týchto práv a slobôd by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu (resp. iného orgánu) primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (obdobne napr. IV. ÚS 326/07, I. ÚS 392/08), čo sa v danom prípade nestalo. Sťažovateľ ani bližšie neoznačil akým konaním malo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd zaručených ústavou a práv a slobôd zaručených medzinárodným dohovorom, ktoré sťažovateľ uviedol v sťažnosti. Ústavný súd je podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, čím je zamedzená možnosť dopĺňať dôvody nad rámec návrhu.

Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že osobitnou náležitosťou pre podanie sťažnosti podľa § 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde je označenie právoplatného rozhodnutia, ktorým malo dôjsť podľa tvrdenia sťažovateľa k porušeniu základných práv a slobôd. Takéto rozhodnutie neexistuje z dôvodu rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 24 CoP 81/2009, ktorým zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Ústavný súd neskúmal ďalšie návrhy obsiahnuté v sťažnosti z dôvodu, že tieto sa viažu na rozhodnutie v merite veci. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími nárokmi sťažovateľa.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2010